

Professor Triade Macan (8.)

f

Verges te la seva història, els seus records, les seves cos-
tums com tenen els demés pobles de la província de
Girona. Com ells, Verges te organismes públics i socials
comerc, agricultura, vida de relacions, classes de propieta-
ris i treballadors; te els seus treballs, les seves lluites, els
seus defectes, els seus desenvollements, les seves esperan-
ces; free mes o menys, en gran de diferenciació particu-
lar, com els demés pobles de la província.

Pro Verges te dos coses de vida presents que no les tenen
les nou deuenas parts dels municipis restants. Aquestes dos
coses de vida presents que te Verges, no las apreciarem (en general)
amb tot el seu valor: vosaltres nous i jovent perquè encara
sou massa joves; vosaltres, ciutadans, per ser condició huma-
na no apreciar justament lo que se te al costat per
concedir mes importancia a las cosas estranyes. Es
necessari dones que ls estranyes ens descrubrim els
valors, perquè nosaltres asentint hi els conequem al fi.

Vos dire aqueixas cosas que distinguisen a Verges
perquè en ellas vos fixeu: una ^{que sera la que capre per un mes a} son las conferencias
de cultura popular escolars; realmente postulars, tota ve-
gada que hi acudeix gran part de ipoble de Verges. Fora de la
capital, ^{l'exemplaritat} d'aquestes conferencias no s'ha estes encare a ni els
demés pobles, ja que algun exempli astat no s'ha conti-
nuat. Aquestas conferencias tots deben mirarles
pel vostre be; com l'arada y la sembra, i per el vostre
recreo, com les festes alegres de la tardor y els esplendits
dies de la primavera florida. A n'aquestes con-
ferencias hi concorren a demés Diels d'aquí, orador de
la capital y fora d'ella per la facultat de comunica-
cions que no tenen altre pobles. Les conferencias son
un be per l'ànima; els vells que ni escolten ho com-
prenen avui; vosaltres nous y jovent ho apreciarem
en el dia de dema quant veurem les bones ensejan-
ces que hauran fet germinar en vostre enteniment.

Les conferències en general poden ser de varies classes.
Les nostres son merament de cultura popular, o siga que tenen
el seu particular caracter adequades a l'escola y al poble;
entenguent que l'escola es per tot hom, tots som escolars
i tots continuament necessitem estar aprenent d'ella.

Hauren observat que a n'aquestes conferències hi con-
corren diferents classes d'oradors: uns vos parlen d'educacio
altres d'igiene, altres de religio, altres de Ciencia y art, altres
de costums etc. Cada un vos ofereix bonament lo que to
y, sense regateig, vos dona tot cuant poseeix: la seva
intel·ligencia, la seva paraula, el seu pensament. j'Y tin-
quen entes que el capital intel·lectual representa el seu
valor com els demes capitals!... Aixis com en la dura
tasca diaria amb les eines de treball se gasten les vostres for-
ces, d'igual manera se consumeix la vida del orador
que ve a portar-vos el pa de l'anima. In en el dur
treball entreguen la vida diariament, el que vos dona
el seu treball intel·lectual va consumint la vida
igualmente que la llum consumeix el seu fluit hasta
que arriba a apagar-se.

A tots els conferenciants deben escoltar amb in-
terés y afecte. Nus no podem donarvos tanta inte-
ligencia com altres; pro; es just que se desdenyi a n'els
modests perque no poseheixen tan com altres. Acudiu
a n'aquestes conferències desitjades. Mes vaig a acon-
sellar-vos: aixis com saluden a n'els vostres pares
y a n'els vostres mestres, dintre la llarg a n'el carré,
a n'els que vinguin a dirigir-vos la paraula, salu-
deu-los també amb afecte y ja reculleren la afalaga-
dora experiencia d'aixis. Cuant arriuen en el
curs de la vida a conixer be les coses, compenduen
qu'es necessari que el que ve a parlar-vos, se trobi
complagut entre vosaltres, perque no s'allunyi, per-
que torni a parlar-vos, trovant-se entre amics y
en afectuosa companyia; perque aixis com es trist, sem

lacions d'iniciatives municipals per tot hom aplaudida. Jo entenc que ha arribat el moment de pensar per vostres directors locals si es possible que tot contribueixi al futur moviment de Verges: atraure a Verges la vida nova; fer que des d'un cantó al altre de Verges se realitzi un canvi d'activitats y accions mútues. És necessari per això que el poble que se mortri desitjos d'atraure tot allò que per ell pugui tenir algun valor positiu.

Ja que em rodeigau tan amargues realitats, ¿no podreu tenir com a descans un dels nostres somnis de cultura afalagador? Jo pregunto: no hi hauria medi de que s'urbanessin carrers y places y que la netedat substituís aquest ambient d'incultura que suposa la deixadesa de molts carrers. Fem un any qualsevol; al següent un xic més, que vagin sortint parcel·les y blocs atractius: mireu la manera de crear petites indústries, que es faciliti l'assumpte de la població, portan arreu la comoditat y el ben estar. Establim d'aquest modd l'eina de l'atracció, la cultura y l'art hasta atraure a tot hom qui passi per aquesta població.

Tots poden contribuir a que aquest somni si-qui una realitat; també vosaltres estimats meus. Al sentir això, vosaltres veïns de Verges segurament fareu la següent reflexió. Comprenem que els directors locals estimulin aquestes reformes y que nosaltres contribuïm en elles amb nostre esforç; però, com podran els nous cooperar a tals obres? ¿La ho veurem?

Tenint sempre presents tres coses a que deuen aspirar; tres coses que deuen fer y altres tres coses que no deuen fer. Las tres coses a que han de aspirar son: ser bons, forts e intel·ligents; las tres coses que deuen fer: educar-se be, cultivar la bellesa y estimar el progrés; y las tres coses que no deuen fer: parlar malament, ofendre a les persones y destruir el que les rodeja. Solsament las indico evitant tenir

brar en terra estèril, resulta molt dolorós treballar
y pensar per un poble ingràt o per una societat
injusta y empèditida.

L'arbre de les coses de vida present es la Mas-
sualitat ~~de~~ escolars que amb el Nom de L' Ideal Vergès
inaugurarem solennialment en aquesta escola.

Aquesta institució impressionarà a vostres fells,
als ciutadans de demà, un caracter tan manifest de
ho que es la vida que bellugause contínuament
dintre del camp de la previsió individual aquí
haurà la seva independència y els hi farà reco-
neixer la confiança que deuen tenir en el propi
esforç, qu'els ha d'emancipar de tots aquells que sols
esperen l'ocasió per a posar-los hi el jou de l'esclavitud.

Deixeu passar els anys, i anirem veient com
van augmentan els valors que supuran aquestes du-
ques institucions escolars redemptores, que a ~~quins~~
entorn aniran creant si. Les associacions d'amics de
la Cultura, d'Antics alumnes, de Protectors al animal,
y plantes, de ben parlar etc.

Postuguen cada un en vostre espera aquei-
xas precioses manifestacions que distingiran a Verges.
Y l'alta regada que vos he parlat de vida present par-
lem també del perwindre, ahon deben fomentar amb
afany las altas exemplaritats socials que vos he
sempalat.

Verges gosa de condicions privilegiades que no
tenen gaires poblacions. Adeues de la font de riquesa que
suposa l'admirable activitat dels seus habitants, te un
extens regadiu que li assegura el fruit dels seus afanyis;
ocupa una situació que la fa centre d'admir-
bles vies de comunicació i molt especialment cuan
s'hagi completat la xarxa telefònica lo que farà que
sigui frecuentado per molts forasters.

L'alta regada que ja s'han donat notable manifes-

ocupada vostra atenció molt temps, però si que'm detindre un dia en lo que no deuen fer els meus petits y els meus grans.

Es una manifestació de superioritat ciutadana y moral: y amb això recullo el sentir unaním de la gent que pensa, el no parlar malament, el parlar correctament. De tot això se fa un avís; de lo que s'abusa desgraciadament es de la paraula. 'Parlar be'. Aquí es about existeix el contrast entre l'esperit enlairat y l'esperit empetitit. Es més d'home corregir les passions y dir en paraula correcta lo que se desitja sense ofendre a ningú!.....

Una altre cosa que no deuen fer els escolars es ofendre a les persones. Cada hu se creu que's inviolable y que, al ocuparse del proxí, pot vilipendiarlo com li plagui. E' ingui cada hu en compte que aixís com nosaltres ens estimem els demes també s'estiman. No ofendre a les persones es també signe de superioritat social.

Quant veuen ofendre als forasters que venen a n'agregar a vila, no tenim un sentiment de compassió vers la persona ofesa y una tristesa invencible per el desgraciat ofensor? Es que a una persona per ser forastera no li cal greu que'l molestin? Antes d'ofendre femsi el que se disposi a ferho en si mateix y amb els que'l rodejan. Per altre part si per atendre a la gent se'ls hi ofereixen desatencions, com han de venir al poble que feres desatent q' las molesta?

La tercera cosa que no deuen fer els meus es destruir allò que'ls rodeja. Destruir es allò que fan els meus evant p'ntan, tacan, ratllan las fachadas de las casas, trencan y tiran a perdre lo que's del poble, lo que es de tot home y enlletjeixen lo que hauria de fer goig.

Vosaltres, molts dels que no recolten me'ls feus pero suposen molt bletja l'accio d'els que hu fan. Criden a n'aquets l'atencio: lo mateix que'l que porta un trap net y se embruten, aixís resulta lamentable l'embruten una fachada o una pared. Els pobles elevats no deuen tenir res brut; quant mes

net tot, mes esplèndida es la seva vida!. Li es tira a perdre les coses públiques, o se fan malber els arbres, com mes gros es el Dobersart, mal mes tra de gastar el Bechor municipi. Vegis sins aquets actes fan repugnans que suposa el fer malber una colla d'arbres dels plantat - - -

¿Veyen ara meus com poden contribuir al esplendor futur de Verges? Que tot hom diga sempre d'aquets meus que han de redimir el poble, que no parlan malament, ni destorran res y aquesta excmplantat fassi que la gent vingui a Verges atreta per afectes d'amistat y per seduccions urbanes; Es trist trovar punxades y envenenats allí hont sols se sediffa trobar hi afectes!

No curso mes vostre atencio. He realitat relatius d'aquestes conferencies, porar a la considerasio pública com meu porar en practica procediments civics que no han de destorba a ningú y que han de beneficia a tot hom, y sols per continuar la tasca empresa tornare un altre dia si a Deu plau a molestar vostre atencio

Jo com dir aquella colla, no canto perque ho faci be: canto malament, pro tunc una voluntat ferma y sincera y com la roca no me doblego mai a tot que no respon al meu ideal ^{que es} el de la Cultura el Deusenyar. Aixis pot ser aprenguent a respectarnos y a respectar a n'els altres. Destruirem aquella frase horrible "homo lupus homini" (l'home es llap del home)